

Sygn. akt VIII U 2833/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2017 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący – Sędzia S.O. Danuta Dadej-Więsyk

Protokolant – sekr. sąd. Ewelina Parol

po rozpoznaniu w dniu 13 lutego 2017 roku w Lublinie

sprawy T. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o emeryturę

na skutek odwołania T. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 20 maja 2016 roku numer (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala T. C. prawo do emerytury począwszy od dnia 10 maja 2016 roku.

Sygn. akt VIII U 2833/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 maja 2016 roku, znak:(...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił T. C. prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 748 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), z uwagi na to, że na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca nie udowodnił co najmniej 15 - letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakład nie uznał żadnego okresu zatrudnienia wnioskodawcy jako pracy w szczególnych warunkach pomimo przedstawienia przez skarżącego świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych w okresach od 1 lipca 1987 roku do 11 sierpnia 1991 roku, od 1 października 1991 roku do 4 sierpnia 1993 roku oraz od 1 października 1993 roku do 31 grudnia 1998 roku. Zakład wskazywał na braki formalne w/w świadectwa wyrażające się w określeniu stanowiska pracy w sposób niezgodny z cytowanym rozporządzeniem. Nadto wskazano, iż nawet uwzględnienie okresów zgodnie ze świadectwem nie będzie wystarczające do ustalenia, że wnioskodawca pracował przez 15 lat w szczególnych warunkach, gdyż wymienione tam okresy stanowią łącznie 10 lat, 7 miesięcy i 21 dni (decyzja – k. 31 akt emerytalnych).

W odwołaniu T. C. nie zgodził się ze wskazaną decyzją podnosząc, że pracował w warunkach szczególnych pracował w czasie zatrudnienia w firmie (...) Sp. z o.o. w M., na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych, a nadto Wytwórni (...) w L. na stanowisku mechanika samochodowego (odwołanie – k. 2 – 3 akt sądowych)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie podnosząc argumenty które legły u podstaw zaskarżonej decyzji. (odpowiedź na odwołanie – k. 5 – 6. a.s.)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

T. C. urodzony (...), w dniu 10 maja 2016 roku złożył wniosek o emeryturę. W jego treści zawarł oświadczenie o tym, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Na podstawie przedłożonych dokumentów organ rentowy uznał za udowodniony na dzień 1 stycznia 1999 roku łączny okres podlegania ubezpieczeniom w wymiarze 27 lat, 2 miesiące i 25 dni, w tym 26 lat, 8 miesięcy i 1 dzień okresów składkowych oraz 6 miesięcy i 24 dni okresów nieskładkowych. Organ rentowy nie uwzględnił w stażu pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia ubezpieczonego we (...) Sp. z o.o. w M. od 1 lipca 1987 roku do 11 sierpnia 1991 roku, od 1 października 1991 roku do 4 sierpnia 1993 roku oraz os 1 października 1993 roku do 31 grudnia 1998 roku w łącznym wymiarze 10 lat, 7 miesięcy i 21 dni, wykazanych w świadectwie pracy z dnia 29 kwietnia 2009 roku (okoliczności bezsporne)

T. C. w 1971 roku ukończył szkołę podstawową i od dnia 1 września 1971 roku rozpoczął naukę w (...) Szkole Zawodowej, w zawodzie ślusarza – mechanika samochodowego. Z dniem 1 września 1971 roku podpisał umowę o naukę zawodu z (...) T. (...). Od dnia 18 lutego 1974 roku przeniósł się, nadal jako uczeń nauki zawodu do Zakładów (...) w L. (następnie Wytwórnia (...) w L.), gdzie ukończył szkołę oraz naukę zawodu w dniu 13 czerwca 1974 roku. Od dnia 14 czerwca 1974 roku wnioskodawca został zaangażowany w tych Zakładach na stanowisko ślusarza remontowego. Następnie od dnia 1 sierpnia 1975 roku przeniesiono skarżącego na stanowisko mechanika samochodowego. Stanowisko to zajmował do dnia powołania go do wojska tj. do 24 października 1976 roku. Po odbyciu zasadniczej służby wojskowej wnioskodawca powrócił do pracy w dniu 18 listopada 1978 roku, gdzie zaangażowano go na poprzednim stanowisku tj. mechanika samochodowego. Wnioskodawca zajmował to stanowisko do końca zatrudnienia w (...), w angażach stosowano zamienną nazwę stanowiska „monter samochodowy”. W tym czasie skarżący dwukrotnie korzystał z urlopów bezpłatnych: w okresie od 5 października 1979 roku do 20 października 1979 roku (14 dni) i od 10 listopada 1980 roku do 15 listopada 1980 roku (6 dni).

Przedsiębiorstwo (...) zajmowało się produkcją maszyn rolniczych, budowlanych, komunalnych i produkcją specjalną. W skład tego zakładu wchodziły warsztaty samochodowe, które mieściły się przy ul. (...) w L.. Zakład posiadał samochody ciężarowe (około 12), dostawcze (około 16), ciągniki (kilka sztuk), dźwigi do rozładunku metali, wózki widłowe. Samochody służyły do transportu materiałów i wywożenia produktów gotowych. W warsztacie był jeden duży przelotowy kanał na 3 pojazdy i jeden zewnętrzny w ziemi. Wnioskodawca po powrocie z wojska pracował jedynie w tym warsztacie, nie był przenoszony do innych prac. W warsztacie poza skarżącym pracowało jeszcze czterech mechaników, czasami też elektryk. Mechanicy dokonywali napraw bieżących, przeglądów, robili smarowanie, wymianę oleju, naprawę silników, tylnych mostów, skrzyni biegów, hamulców, układów kierowniczych. Wszystkie te naprawy były w większości dokonywane w kanałach, ponieważ dotyczyły samochodów ciężarowych. Tylko niektóre czynności wykonywane były poza kanałem. W związku z każdą naprawą samochodów były wykonywane również czynności poza kanałami, tj. rozłożenie skrzyni biegów, rozmontowanie śrub, umycie części zamiennych. Czynności te odbywały się w międzyczasie co do napraw w kanałach i zajmowały do godziny w ciągu dnia pracy w kanale zajmowała około 7 godzin.

Dodatkowo ubezpieczony wykonywał również prace poza kanałem, na hali produkcyjnej na placu, związane z przeglądami wózków widłowych. Były one kierowane na przegląd raz w miesiącu, jeżeli stwierdzono drobne usterki były one naprawiane na hali. Poważniejsze naprawy dokonywane były w warsztacie, w kanałach. Wskazane prace poza kanałem dokonywane były raz w miesiącu z uwagi na terminy przeglądu wózków widłowych. Natomiast konserwacja i naprawa pozostałych pojazdów odbywała się w warsztacie na kanałach remontowych.

Od dnia 7 listopada 1983 roku na mocy porozumienia stron T. C. został przeniesiony do pracy do Zakładów (...) w M. (później (...) Sp. z o.o.). Został tam zatrudniony w Gospodarstwie (...) jako mechanik samochodowy (później stanowisko to nazywane było kierowca – mechanik). Od dnia 1 lutego 1987 roku został zaangażowany na stanowisku kierowcy. Taką pracę wykonywał do dnia 31 grudnia 1998 roku, z wyjątkiem okresów delegowania go do wykonywania czynności kierownika punktu skupu owoców i warzyw od dnia 12 sierpnia 1991 roku do 30 września 1991 roku oraz od dnia 5 sierpnia 1993 roku do 30 września 1993 roku.

W Zakładach (...) w M. był osobny warsztat samochodowy, w którym znajdowało się 6 kanałów naprawczych oraz jeden zewnętrzny. Pracowało w nim około 10 mechaników oraz dwóch elektryków. Zakład posiadał około 54-56 samochodów, były to w przeważającej części samochody ciężarowe, o tonażu powyżej 3,5 ton. Wnioskodawca dokonywał napraw tych samochodów: wymieniał zawieszenie przednie, tylne, naprawiał układ hamulcowy, bębny, skrzynie biegów, silniki, mosty. Przeprowadzał również przeglądy taboru. Większość z tych czynności, podobnie jak wcześniej w W. wykonywała w kanałach remontowych. Poza kanałami wykonywane były jedynie czynności pomocnicze, których w kanałach nie można było wykonać. Od dnia 1 lutego 1987 roku T. C. przejął obowiązki kierowcy samochodu ciężarowego, jeździł samochodem S. (...), ewentualnie (...) lub J. jeżeli zepsuł się jego samochód. Woził gotowe przetwory do odbiorców w całej Polsce, surowiec z punktów skupu, z powrotem przywoził opakowania, palety. Do jego obowiązków należała ponadto stała kontrola sprawności pojazdu, którym kierował tj. sprawdzenie oleju, płynów, hamulców, świateł i ewentualnie ich wymiana i uzupełnienie, a także mycie używanego samochodu. Kierowca nie uczestniczył zaś w poważniejszych naprawach, nie brał udziału w załadunku i rozładunku – tylko nadzorował pracowników pod kątem kontroli towaru. Jeżeli kierowany był do innych prac Zakład sporządzał oddzielne umowy, jak to miało miejsce dwukrotnie w sytuacji delegacji do sezonowego prowadzenia skupu (od 12 sierpnia do 30 września 1991 roku oraz od 5 sierpnia do 30 września 1993 roku). Poza tym wnioskodawca wykonywał jedynie czynności kierowcy samochodów ciężarowych. Pracę tą odwołujący świadczył do 31 grudnia 1998 roku, ale również później - we (...) zatrudniony był do 2008 roku i pracował na stanowiskach kierowcy i kierowcy ciągnika.

(świadczenie wykonywania prac w szczególnych warunkach – k. 27 a.e. oraz k. 28 a.e.; zaświadczenia – k. 6 a.e.; umowy o naukę zawodu – k. 30 i 31, angaże – k. 43 (na ślusarza remontowego), k. 29 i 24 (na mechanika samochodowego), powołanie do zasadniczej służby wojskowej k. 37, umowa o pracę po powrocie z wojska – k. 23, angaże k. 8-16,18,21,22 (mechanik samochodowy), podanie o przeniesienie k. 5, zgoda na przeniesienie k. 4, opinia służbowa k. 1, karty urlopowe k. 33 i 51 w aktach osobowych z (...) w L. – k. 16 a.s.; kopia świadectwa pracy z (...) – k. 1, świadectwo ukończenia (...) k.3, świadectwo ukończenia nauki zawodu k. 4, umowa o pracę k. 6, angaże k. 7, 10 (na mechanika – kierowcę),12-21,24,26-29,33,37,39,46 (na kierowcę), umowy czasowego przeniesienia- k. 22 i 25 – w aktach osobowych – k. 20 a.s.; zeznania ubezpieczonego T. C. – k. 27v – 28v w zw. z k. 39-39v a.s.; zeznania świadka J. B. - k. 37v-38 a.s.; zeznania świadka A. K. – k. 38-38v a.s.; zeznania świadka R. M. – k. 38v-39 a.s.).

Przystępując do oceny dowodów osobowych należy stwierdzić, że przesłuchani w sprawie świadkowie to osoby obecne dla ubezpieczonego. Świadczenie J. B. i A. K. pozostawali w zatrudnieniu w Zakładach (...) odpowiednio w latach 1963- 2008 oraz 1986 – 1999. J. B. pracował jako brygadzysta na wózkach spalinowych w dziale transportu oraz pełnił funkcję społecznego inspektora pracy i miał nadzór nad mechanikami. Widywał się w pracy z ubezpieczonym codziennie. A. K. pracował jako z-ca kierownika działu transportu ds. technicznych i nadzorował warsztaty naprawcze. Świadczenie ci zeznali, że wnioskodawca pierwotnie pracował w tych zakładach na stanowisku mechanika w kanałach, wykonując wszelkie naprawy taboru samochodów ciężarowych, większość czasu pracując w kanałach remontowych. Później pracował zaś jako kierowca samochodu ciężarowego o masie całkowitej powyżej 3,5 ton, najczęściej jeździł (...) (...), przewożąc przetwory do odbiorców bądź surowiec z punktów skupu. Nie wykonywał wówczas innych czynności tj. załadunek czy większe naprawy, poza sytuacjami kiedy był specjalnie oddelegowany do innej pracy w związku z oszczędnościami czynionymi przez zakład pracy. Świadek R. M. pozostawał w zatrudnieniu w Wytwórni (...) w L. w latach 1969 roku do 1993 jako brakarz (kontroler techniczny), mistrz produkcji. Pracował na hali sąsiadującej z warsztatem naprawczym i zeznał, że widywał wnioskodawcę przy pracy mechanika, w kanałach, poza tym sporadycznie wnioskodawca dokonywał na jego hali mniejszych napraw wózków widłowych bądź odwożono jej do wnioskodawcy na warsztat. Wskazane okoliczności dotyczące świadków pozwalają w ocenie Sądu na przyjęcie, że świadkowie posiadają niezbędne wiadomości dotyczące okoliczności zatrudnienia ubezpieczonego w zakresie jego obowiązków oraz warunków w jakich były wykonywane w okresie objętym sporem w zakresie czasowym w jakim okresie ten pokrywa się z okresami zatrudnienia świadków. Zeznania świadków są logiczne oraz wzajemnie się uzupełniają, wobec czego Sąd uznał je za wiarygodne. Należy wskazać, że organ rentowy nie podniósł żadnych okoliczności, które mogłyby godzić w wiarygodność ich zeznań.

Powyższa ocena dotyczy również zeznań samego ubezpieczonego, skoro były one zgodne z wiarygodnymi zeznaniami świadków. Ubezpieczony wyczerpująco opisał swoje obowiązki.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił również w oparciu o powołane dowody z dokumentów. Ich autentyczność w toku procesu nie była kwestionowana przez strony. Ich forma oraz treść nie wzbudziła ponadto wątpliwości co do ich autentyczności z urzędu, wobec czego zostały one uznane za wiarygodne w całości i jako takie stanowiły pełnowartościowe źródło informacji o okolicznościach faktycznych w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie T. C. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Do okoliczności spornej w rozpoznawanej sprawie, biorąc pod uwagę treść zaskarżonej decyzji oraz treść odwołania należy możliwość zakwalifikowania okresu zatrudnienia skarżącego w Zakładach (...) w M. (następnie po przekształceniach (...) Sp. z o.o. w M.) od dnia 7 listopada 1983 roku do dnia 31 stycznia 1987 roku na stanowisku mechanika oraz w okresach od 1 lutego 1987 roku do 11 sierpnia 1991 roku, od 1 października 1991 roku do 4 sierpnia 1993 roku i od 1 października 1993 roku do 31 grudnia 1998 roku na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego, a także w Wytwórni (...) w okresie od 14 czerwca 1974 roku do 31 października 1983 roku, jako pracy w szczególnych warunkach, celem ustalenia czy ubezpieczony się 15 – letnim okresem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 b pkt 15 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 748) – zwaną dalej ustawą emerytalną, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego dla mężczyzn urodzonych po dniu 30 września 1953 roku co najmniej 67 lat. Ubezpieczony nie ukończył wyżej wymienionego wieku, zatem nie spełnia warunków niezbędnych do ustalenia mu prawa do emerytury w oparciu o powołany przepis.

Natomiast w myśl art. 46 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku, a przed dniem 1 stycznia 1969 roku będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż wskazany, jeżeli nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego i warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią do dnia 31 grudnia 2008 roku. Przy czym wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których wymienionym osobom przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Według § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) – zwanego dalej rozporządzeniem Rady Ministrów, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. T. C. do dnia 31 grudnia 2008 roku nie osiągnął wymaganego przez cytowany przepis wieku emerytalnego 60 lat.

Jednakże zgodnie z przepisem art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat. Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przepis art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej stanowi, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub

otoczenia. Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których osobom wymienionym w ust. 2 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (art. 32 ust. 4 ustawy).

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Według przepisu § 3 rozporządzenia Rady Ministrów okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia.

Natomiast przepis § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Jednocześnie przepis § 1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów stanowi, że właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

Sumując powyższe, aby nabyć prawo do emerytury S. K. musiał spełnić łącznie następujące przesłanki:

- 1) osiągnąć obniżony do 60 lat wiek emerytalny;
- 2) nie przystąpić do otwartego funduszu emerytalnego;
- 3) na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnić:
 - a) co najmniej 15 - letni okres wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz
 - b) staż pracy w wymiarze co najmniej 25 lat.

Bezspornym jest, że ubezpieczony w dniu wydania zaskarżonej decyzji ukończył wymagane 60 lat, na dzień 1 stycznia 1999 roku legitymuje się 25 - letnim stażem pracy oraz nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Przechodząc do oceny, czy ubezpieczony spełnia warunek legitymowania się co najmniej 15 – letnim stażem pracy w warunkach szczególnych należy wskazać, że skarżący występując do organu rentowego o przyznanie świadczenia emerytalnego przedłożył wymagany przez prawo dokument w postaci świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach w odniesieniu do części okresów objętych sporem tj. okresów w których wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym wynoszącym powyżej 3,5 tony. Zostało ono zakwestionowane przez organ rentowy, z powodu błędów formalnych, co zostało zaznaczone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji i odpowiedzi na odwołanie. Do okresów pozostałych tj. pracy w charakterze mechanika samochodowego organ emerytalny nie odnosił się z powodu braku wykazanie ich charakteru przez wnioskodawcę na etapie postępowania przez ZUS. W ocenie Sądu Okręgowego wskazana okoliczność nie może dyskwalifikować możliwości ubezpieczonego ubiegania się o przedmiotowe świadczenie. Należy mieć bowiem na uwadze, że brak wystawienia wskazanego dokumentu bądź jego wadliwość nie stanowi wystarczającej podstawy do przyjęcia, że pracownik nie wykonywał pracy w takich warunkach. Obowiązek sporządzenia dokumentacji w tym zakresie obciąża pracodawcę, w związku z czym wyciąganie wobec pracownika jakichkolwiek negatywnych konsekwencji braku jej

sporządzenia byłoby dla niego nazbyt krzywdzące. Należy mieć na uwadze fakt, że w postępowaniu sądowym nie znajdują zastosowania ograniczenia w zakresie dopuszczalnych źródeł dowodowych, ustanowione na potrzeby postępowania przed Zakładem, a wynikających z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz. U. z 2011 roku, Nr 237, poz. 1412). Zasadniczym bowiem celem postępowania sądowego jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym, wszechstronnym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Ułatwia to art. 473 k.p.c., który wprost stanowi, iż w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i przesłuchania stron.

Powyższe oznacza, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., sygn. III UZP 6/84; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r., sygn. III UZP 48/84; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 r., sygn. II UKN 186/97; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 29 stycznia 2013 r., sygn. III AUa 808/12) Z przedstawionym poglądem i wynikającymi z niego wnioskami Sąd Okręgowy w pełni się zgadza.

Nadto należy podnieść, że w sytuacji braku wymaganego świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych z uwagi na jego niesporządzenie bądź wadliwe sporządzenie przez pracodawcę, sąd, może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia, czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w załącznikach nr 1 lub 2 do rozporządzenia Rady Ministrów. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 listopada 2008 roku, sygn. III AUa 3113/08)

Przeprowadzone postępowanie dowodowe, w którym Sąd oparł się na dokumentach znajdujących się w aktach osobowych oraz aktach Zakładu i sprawy, jego zeznaniach złożonych w trybie art. 299 k.p.c. oraz zeznaniach świadków, pozwoliło ustalić w sposób pewny, że ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych w okresie zatrudnienia:

- w Wytwórni (...) w L. w okresie od 18 listopada 1978 roku do 31 października 1983 roku (4 lata, 11 miesięcy i 12 dni) na stanowisku mechanika samochodowego w kanałach,

- w Zakładach (...) w M. (następnie po przekształceniach (...) Sp. z o.o. w M.) od dnia 7 listopada 1983 roku do dnia 31 stycznia 1987 roku na stanowisku mechanika (3 lata, 2 miesiące i 24 dni)

- w Zakładach (...) w M. (następnie po przekształceniach (...) Sp. z o.o. w M.) w okresach od 1 lutego 1987 roku do 11 sierpnia 1991 roku, od 1 października 1991 roku do 4 sierpnia 1993 roku i od 1 października 1993 roku do 31 grudnia 1998 roku na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego (łącznie 11 lat, 7 miesięcy i 18 dni).

Z poczynionych ustaleń wynika bowiem, że ubezpieczony na stanowisku mechanika samochodowego (montera samochodowego) zajmował się w warsztatach zakładów pracy (tak (...) jak i (...)) naprawą i wymianą zawieszania, skrzyni biegów, sprzęgieł, tylnych mostów, szcęk, głowic, resorów, tłumików samochodów ciężarowych ciągników, dźwigów oraz wózków widłowych. Naprawy te w dużej mierze miały miejsce w kanałach remontowych, jedynie czynności poboczne i sporadyczne wykonywało się poza kanałami. Opisane czynności odpowiadają rodzajowi pracy opisanemu w wykazie A, Dział XIV „Prace różne”, poz. 16 „Prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych”, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów.

Nadto w okresie zatrudnienia na stanowisku kierowcy skarżący jeździł samochodami ciężarowymi o ciężarze całkowitym wynoszącym ponad 3,5 tony, przewożąc towar oraz surowiec z punktów skupu. Czynności te odpowiadają pracy kierowcy samochodu ciężarowego o masie całkowitej ponad 3,5 tony tj. pracy wymienionej w Wykazie A Dziale VIII „Prace w transporcie i łączności”, pkt.2 prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

Dokonując wskazanej oceny charakteru prawnego okresu objętego sporem Sąd miał na uwadze, że ubezpieczony incydentalnie wykonywał również czynności związane z naprawami poza kanałami. Czynności te były czynnościami koniecznymi ze względu na cały proces naprawy samochodów bądź wózków widłowych. Z tych względów należało uznać, że czynności mogące być zakwalifikowane jako wykonywane w szczególnych warunkach stanowiły zasadniczą większość przez niego wykonywanych prac. Okoliczność ta, mając na uwadze pogląd zgodnie z którym uwzględnienie takiego okresu powinno nastąpić po ustaleniu rzeczywistego zakresu obowiązków oraz wykonywania bezpośrednio i stale szkodliwego zatrudnienia, tyle że ocena prawna tych ustaleń powinna być racjonalna, bez stosowania "aptekarskiej" miary lub "stopera w ręku" (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 21 sierpnia 2013 roku, sygn. akt III AUa 1769/12), w pełni usprawiedliwia wnioski o tym, że ubezpieczony spełnił warunek wykonywania tak kwalifikowanych prac w pełnym wymiarze czasu pracy.

Te same uwagi dotyczą okresu pracy kierowcy. Jak wyżej wskazano warunkiem uznania za pracę w warunkach szczególnych jest wykonywanie w pełnym wymiarze czasu pracy stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 roku, III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 roku, VIII UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007 roku, III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 roku, I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 i z dnia 24 marca 2009 roku, I PK 194/08, LEX nr 528152 oraz z dnia 1 czerwca 2010 roku, II UK 21/10, LEX nr 619638). W związku z tym niedopuszczalne jest uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Od tej reguły istnieją odstępstwa. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do wskazanego rozporządzenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2007 roku, III UK 62/07, LEX nr 375653; z dnia 5 maja 2009 roku, I UK 4/09, LEX nr 509022 oraz z dnia 11 marca 2009 roku, II UK 243/08 i tam powołane wcześniejsze orzecznictwo). Drugie odstępstwo dotyczy przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 roku, I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 oraz z dnia 22 kwietnia 2009 roku, II UK 333/08, LEX nr 1001310). Wykonywanie przez cały czas pracy wyłącznie pracy w szczególnych warunkach jest praktycznie bowiem niemożliwe w żadnym procesie technologicznym i nie było intencją ustawodawcy przyznanie prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym wyłącznie osobom, które przez pełną dniówkę roboczą nie wykonują żadnych innych czynności poza wymienionymi w wykazie A. Jak wskazują przytoczone wyżej poglądy Sądu Najwyższego w ramach pracy w warunkach szczególnych wykonuje się także inne czynności mające związek z tą pracą.

W ocenie Sądu taka sytuacja ma miejsce w niniejszej sprawie. Wnioskodawca jako kierowca samochodu ciężarowego był bowiem zobowiązany do utrzymywania w ruchu powierzonego mu pojazdu, dlatego też oprócz samego kierowania samochodem ciężarowym musiał wykonywać jego codzienny przegląd, uzupełniać niezbędne płyny oraz dokonywać drobnych wymian, szczególnie w sytuacji gdy przebywał w trasie i nie miał możliwości skorzystania z pomocy mechaników. Nielogiczne i nieekonomiczne byłoby powierzanie takich czynności osobie innej niż kierowca, nie jest to zresztą nigdy praktykowane, a za dbanie o dobry stan techniczny pojazdu odpowiada kierowca i on w razie czego pociągany jest do odpowiedzialności. Poważniejsze awarie usuwane były przez mechaników. Nadto trudno również przyjąć, że kierowca przewożący towar o dużej wartości (choćby ze względu na jego ilość) nie interesował się jego wyładunkiem i załadunkiem. Musiał on orientować się ile i jaki towar przewozi, gdyż odpowiadał za jego jakość i ilość. Nie mógł pozostawić go wyłącznie do dyspozycji osób zatrudnionych do czynności przeładunkowych. Z kolei żaden ze świadków współpracujących z wnioskodawcą nie zapamiętał aby jeździł on innymi samochodami niż ciężarowe.

Nie podlega natomiast zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych okres pracy na stanowisku mechanika samochodowego w (...) przed powołaniem do odbycia zasadniczej służby wojskowej. Wnioskodawca był wówczas

pracownikiem młodym, w czerwcu 1974 roku ukończył (...) i mało prawdopodobne jest aby od razu wykonywał tylko najpoważniejsze remonty łączące się ze stałym przebywaniem w kanale remontowym. Z tego względu nie zaliczono również do okresów pracy w szczególnych warunkach okresu służby wojskowej gdyż jest to możliwe wyłącznie w sytuacji gdy pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach przed jej rozpoczęciem, po zakończeniu czynnej służby wojskowej powraca do tego zatrudnienia w przepisany terminie. (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 grudnia 2013 roku, II UK 217/13; z dnia 25 lutego 2010 roku, II UK 215/09; z dnia 9 marca 2010 roku, I UK 333/09; z dnia 17 maja 2012 roku, I UK 399/11; z dnia 24 maja 2012 roku, II UK 265/11 oraz wyroki Sądów Apelacyjnych w Krakowie z dnia 23 kwietnia 2013 roku, III AUa 1412/12 i w Gdańsku z dnia 15 października 2013 roku, III AUa 213/13).

Łączny okres pracy w szczególnych warunkach ustalony w niniejszym postępowaniu wyniósł 19 lat, 9 miesięcy i 24 dni. Nawet pomniejszony o okresy korzystania z zasiłków chorobowych, wykazane w świadectwie pracy (k. 11 -12 a.e.) oraz urlopy bezpłatne 1 1979 roku (14 dni), 1980 (6 dni) oraz wykazane w 1991, 1996, 1997 (łącznie 9 dni) wynosi on ponad 15 lat.

Powyższe wyłączenia nie miały więc wpływu na rozstrzygnięcie. Jak bowiem wynika z poczynionych ustaleń T. C. legitymuje się ogólnym stażem pracy wynoszącym ponad 25 lat, ukończył 60 lat życia, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz pracował w warunkach szczególnych ponad wymagany co najmniej 15 – letni okres. Tym samym ubezpieczony spełnia wszystkie warunki do ustalenia mu prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych od dnia 10 maja 2016 roku, tj. od dnia złożenia wniosku.

Z tych względów Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.